

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "

Helyben háshos hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 14.

Nyolc órás ülések.

Az új program.

(—a.) A képviselőház miután kimondta a költségvetésre a sürgősséget, megkezdte már a nyolc órás üléseket. Ma már délelőtt 10 órától délután 2-ig és délután 4—8-ig tartott üléseket.

Most még nem volt szó tulajdonképpen obstrukcióról, sőt még fenyegetni sem látszott, a sürgősségi indítvány sem irányult a balpárt vagy a nemzetiségek akciója ellen, hanem tényleg sürgős állami szükséglet a költségvetésnek idejébe való letárgyalása. Az ideiglenes felhatalmazás, az úgynevezett indemnitás hat hét múlva lejár, június végére törvénnyé kell válnia a költségvetésnek. Erre pedig a mi eddigi tárgyalási rendünk mellett nem volt kilátás, — míg a kettős ülések mellett mégis csak remélhetőleg idejében rendezés lesz a dolog.

Nem a szólásszabadság korlátozásáról, nem klotürről, szájkosárról, vagy más ilyes intézkedésekről van itt szó. Beszélhetnek a baloldali és nemzetiségi

vagy demokrata urak amennyit akarnak. Sőt nyolc órás üléseken megegyezzen annyit beszélhetnek, mint a négy órásokon. De ilyen csekély számú ellenzék szóinkai hamarabb elfogynak a kettős ülések mellett, mint az eddigi rendszer mellett. Ebből pedig nincs kára senkinek, de nagy haszna van az országnak.

Ha ugyanis hamarabb végeznek az ilyen sablonos dolgokkal, több ideje jut a parlamentnek a többi törvényhozási munkára, az igazi alkotásokra, a nagyszabású reformokra.

Egyszer már rá is térne az országra, hogy ez a reformmunka, melyet a kormány már több üdvös alkotással kezdeményezett, akadály nélkül folyhasson tovább. A liberális éra alatt ritkán került elő egy-egy egészséges reform. Széll kormányzása alatt Apponyiék fúziója után szépen megindult a dolog, de a rákövetkezett alkotmányvédő hangok idején megállott az állami élet gépezete, a nemzeti kormány idejét pedig nagyrészt lefoglalta a rend helyreállítása és a romok eltakarítása. Most lenne már egy kis ideje a kilátásba helyezett reformmunkára, melyhez nagy erővel hozzá is fogott.

Megmérhetetlen kár lenne az országra ezt a drága időt meddő szóharcokra vesztegetni.

A függetlenségi pártnak egyik vezéregyénisége éppen ma, a kettős ülések első napján a rendkívül gazdag programmal, melyet a többség meg akar valósítani. Csak érintette, úgy szólván a tervezett reformokat és azok e rövid előadásban is olyan képet nyújtanak a jövőről, amely a legszebb reményekkel töltheti el az egész nemzetet.

Nem a tüdővész szocializmus eldorádómesei, üres ígéretei ezek, hanem a hatalmon lévő kormány s a koalíciós többség programjai ezek, amelyek megvalósulásához nem kell most már semmi egyéb, mint idő.

Ez a program nem önző osztályérdeket szolgál, hanem az egész nemzet, a magyar nép, a magyar föld, a magyar közgazdaság vitális érdekei, amelyek, ha megvalósulnak, tisztességes jólétet biztosítanak a népnek, fellendítik a közgazdaságot, anyagilag erőssé teszik a nemzetet és ezzel nem frázis szerint, hanem valójában függetlenné az országot.

A frázisok ideje — hála Istennek! — lejárt, most már a tetteké következik.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A szomszéd kakasa.

Írta: Fernand de Courtivron.

Itt Párizsban, ezekben az emeletes házakban senki sem ismeri a szomszédság áldásait. Melyik első emeleti lakó ismeri itt a második emeleten lakót, és ki törődik itt jobban a szomszédjával, akitől csak egy vékony fal választja el, mint az ellenlábásával?

De nem merném állítani, hogy ez kár. A szomszédok, akikkel a véletlen megáld, nem mindig csábitanak arra, hogy e miatt sajnálkozunk és mindig jó az új szomszédokkal szemben tartózkodóan viselkedni. S ha mégis megismerjük őket, akarunk ellenére is? — épen erről szól az én történetem.

Néhány évvel ezelőtt egy kis házban laktam; a ház mögött kis kertcske volt eldugva a magas kőfalak között; a kert végében istálló volt, meg egy kocsiszin.

Mellettem valami X... ur lakott; igen ellenszenvesnek látszott; valóságos medve volt, nem is hívtam másképp, csak »Medve Márton«-nak. Azért teljes békességben éltünk egymás mellett, egészen addig, míg egyszer kora hajnalban, — még egészen sötét volt, — engem valami átkozott kakas kukorékolása föl nem riasztott. Hálószobám ablaka a kertre nyílt és

én bosszusan konstatáltam, hogy a szomszédomnak az a sajátságos ötlete támadt, hogy a kocsiszinbe egy kakast telepítsen be.

Első, második éjszaka még sztoikus nyugalommal tűrtem a kedves riadót; gondoltam, csak egy pár napig lesz itt, míg a fazékba nem kerül, — de úgy látszott, rosszul számítottam, mert a kakas háborítatlanul tette tönkre az én nyugalmat, még pedig igen buzgón, — néha óráhosszat elfetregtem az ágyon, halgatva a rettenetes kukorékolást.

Végre a szolgálmat, Adolpheot, beküldtem a medvéhez, kérdezze meg, mért nem zárja a kakast éjjelre olyan helyre, ahol legalább ne tenné tönkre a szomszédok nyugalma?

Kérdésemet kellemetlenkedő szomszédom tudomásul se vette.

Mi az ördög! Hát az egész nyaramat tönkre akarja tenni?

Elmentem a kerületi rendőrbiztoshoz:

— Nincs nyugtom egész éjszaka, — mondtam, neki, — a szomszédom egy kakast telepített az ablakom alá, és annak a lármája gyötör éjjel-nappal. Segíthet ön rajtam?

— Uram, — felelte udvariasan a biztos, — a házi állatokat meg kell tünnünk, mert kívül vagyunk a falon, — de figyelmeztetésként ön is tehet valami efélét, például szerezhet egy vadászkutyát, hadd ugasson, mikor a kakas kukorit.

Hisz van nekem olyan négy!

De ez az eszme azért még sem tetszett nekem. Hogy tegyem én boszúból tönkre a magam kis csendjét is, amit így néha mégis élvezek? Valami máson törtem a fejem. Márton ez a medve, jó nyárspolgár, jámbor családapa, a tyukokkal fekszik, — hátha ezt lehetne kihasználni? — Éjjelenként, mikor a színházból, vagy máshonnan hazakerültem, elkezdtem zongorázni, szép, szomorú gyászindulókat; erősen, de mindig bus darabokat, hogy lidércnyomást okozzak neki álmában.

Hanem az éjjelek, a nappalok teltek és a kakas csak nem hallgatott el.

Más módhoz folyamodtam.

Volt nekem egy pár vadászkürtöm, olyan, amit szarvas- meg vaddisznó-vadászaton szoktak használni: elővettem egyet, odakészítettem az ágyam mellé egy székre, — úgy aludtam el, előre kacagva a jó eszme sikeréhez.

Hajnalhasadtakor, ahogy szokta, a kakas rákezdte. Fölugrottam én is, fölkaptam a kürtöt s elkezdtem a legharsányabb vadászdalt.

»E e e d, e d f g, e e e, d e f, d d d, e f g e, stb., stb., — úgy harsogott, mintha Jerikót ostromolnám; megrázta az ablaküvegeket és a szomszédokat sem kevésbé. Rettenő zaj felelte a menydörgő zenére a falon túlról: kis gyerekek visitása, az asszony sikoltozása, az apa káromkodása, — én meg letettem a kürtöt és a falhoz tartottam a fülem, hogy semmit el ne veszítsek a kedves zenéből.

Valódi Panama-kalap 6 korona PFAFF-nál.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 14.

Elnök: Fusth Gyula.

A mai ülés tíz órakor kezdődik. Az új házszabályok értelmében a jegyzőkönyv hitelesítése és az elnöki irományok bemutatása csak a napirendre szánt idő után kerül sor s így mindjárt az ülés elején a költségvetés tárgyalása kezdődött.

Szentkirályi beszéde.

Szentkirályi Zoltán a függetlenségi páp-képviselő az első szónok. A közigazgatási hivatalok központosítását sürgeti. Az árvaszékek mai formáját is meg kell változtatni, mert e hivatal úgy a hogy ma működik, egyáltalán nem felel meg a célnak. Az árvaszékekhez rendes tehetségtelenen protekciós emberek jutnak s így lehetetlenné teszik ezt az intézményt. (Ugy van.)

Követeli az árvaszékek rekonstrukcióját. Bizalommal van a kormány iránt; a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

A balpárt.

Csepány Géza: A kormány politikáját kritizálja. A kormány ma nem csinál 48-as politikát. Belátja ugyan, hogy ma csak átmeneti kormányzatról lehet szó, mégsem tartja elégségesnek a magyarság védelmére hozott törvényeket. A földadó kérdését fejtegeti.

Nagy György és Farkasházy Zsigmond többször közbeszólnak.

Az elnök: Ne méltóztassanak közbeszólni, legalább ne hangosan. (Derűtség.)

Csepány Géza: Az udvartartás költségeire nem szavaz meg egy krajcárt sem. Egy csöppet sem hive a monarchikus államformának.

Nagy György nagy lelkesedéssel tapsol. (Derűtség.)

Baross János: Ez nem függetlenségi álláspont. Ez köztársasági álláspont.

Nagy György: Ez az igazi függetlenség. (Zaj.)

Kmetty Károly: Sohasem leszünk köztársaságiak. Ez ellenkezik a szent korona eszméjével.

Csepány Géza a költségvetést nem fogadja el.

Okos beszéd.

Nagy Emil: A mai napon megszünt az a kényelmes álláspont, amikor 20—30 ember sikerrel állhatott valami ilyen ügy mellé. Ma nemzeti érdek, hogy a mi lelki világunk kontaktusban legyen a nemzet tömegének lelki ideályaival. Már megszünt a frázisok világa! Alkotnunk kell.

Vlád Aurél: Miért nem alkottak negyven éven át.

Nagy Emil: Mert nem volt módunk hozzá; Kisebbségben voltunk. Folgoznunk kell még akkor is, ha népszerűségünk rovására megy. (Helyeslés.) Néhányan azonban leszédtek a népszerűség virágait és most nem tudnak tőle megválni (Taps.) és a komoly munkában nem akarnak résztvenni. Amit Kossuth Ferenc és Apponyi Albert nem tudtak megcsinálni, azt talán Csepány Géza és Bozóky Arpád fogják megcsinálni. (Derűtség.) Ki hiszi ezt?

Nagy György: Nem személyi politikát csinálunk.

Nagy Emil: Igenis, a magyar nemzet mindig személyi politikát csinált. Mindig az támogatta, akiben bizott. Valljuk be őszintén a választóknak, hogy Magyarországon nincs igazán parlamentarizmus.

Hiába van egy függetlenségi többség, ha a többségi politikával egy magas idegen érdek áll szemben. Nálunk hatalmi kérdés a többségi elv megvalósítása (Ugy van.) Amíg a magyar király nem lakik Budán, addig ez alig lesz máskép. Kossuth Lajos eszméit akarják

velünk szemben kijátszani. Mi azt a politikát folytatjuk, amelyet Kossuth Lajos folytatott, addig amíg nem vetettek neki Bécsből gáncsot. A negyvennyolcas elvek nem mondják azt, hogy nekünk nem kell magyar király. Nekünk igen kell király, de azt akarjuk, hogy evvel a királlyal békés együtt működésben kiemeljük Magyarországot az ő tartományi nivójából. (Taps.) Mi Kossuth Lajos demokrata reform politikáját akarjuk folytatni. (Ugy van.) Kossuth Lajos nem készült forradalmi politikusnak. Ő és mi is ujjá akarjuk alakítani Magyarországot. (Helyeslés.) Modern kultur államot teremtsünk; adjunk módot arra, hogy az államban a tisztességes érdekek érvényesüljenek a tisztességtelenekkel szemben. (Ugy van.) A spekulációval foglalkozik ezután. A kis birtokosok boldogulása elé oda áll a spekulans. Ezzel megteremtődött a feudális jobbágyság után az uzorások jobbágysága. (Helyeslés.) Ezen az állapoton csak a hosszú lejáratu parcella bérlet segítene. Ide csak szövetkezetek kellenének, hogy a bérlet praktikus kezelhető legyen. Nem kívánom, sőt ellene vagyok a szekularizációnak. A haszonbérleti parcellázás mindent megjavítana. (Helyeslés.)

Meg kell ezt minél előbb valósítani, hogy a tudóveszesz szociálpolitikáról egy egészséges társadalmi politikára térhessünk át. (Tetszés.) A 67-es törvényhozás első kötelessége az lett volna, hogy a felszabadított jobbágyokat és a kis gazdákat is konzerválja a maga kis földén. E helyettesítve eltörölték az uzora törvényt, hogy a szegény népre még 100 százalékos kamatot is lehessen szedni. Tisza Istvánt nem csak a közjogi politikája buktatta meg, hanem a bűnös gazdasági politikája is. Váltó törvényünk sincs tekintettel a kis emberekre. (Helyeslés.) Nekünk a belügyekben szabad kezünk van; itt nem áll velünk szemben a császári hatalom, hanem teszünk meg mindent a helyzet javítására akkor ennek súlyos következményei lesznek. A

— Mi az? Mi van ott? — kiáltotta egy megrémült hang; azt hitte, itt a világ vége.

A szegény nem is sejtette, milyen boldoggá tesz engem az ő rémületük, az ő kétségbeesésük.

Lassankint aztán elhallgatott a leirhatatlan zenebona, újra csend lett.

De husz perc sem telt bele, a kakas megint, még szebben rágyujtott. Én is rögtön rázendítettem trombitámmal és odabent megint elkezdtek a gyerekek visítani, a férfi kiabálni.

— Ha azt hiszed, hogy én valami gyönyörűséggel hallgatom a te kakasod kukorékolását, neze élvezd a trombitám hangját.

És fujtam tüzzel, harsogóan.

Az ám, de ha így állok bosszút, hova lesz a magam nyugalma?

Termékeny agyamban új haditerv támadt. A gyötrelmes éjszaka után is csak reggel lett; bősöngettem Adolpheot és azt mondtam neki:

— Ha Márton uram még erről sem találja ki, hogy engem csak a kakas bosszant kénytelen lesznek erősebb eszközökhöz folyamodni.

Az »erősebb« szónál kételkedően nézett rám, de láttam a szeméről, hogy örül neki; nyilván neki is megártott ez az éjjel.

— Elmegy és vesz a zsidárusnál egy ócska tyukkercet; 2 méter hosszút, 2 m. 50 cm. magasat, azt elhelyezi a kertben, a fal sarkában, éppen szemben a Márton uram ablakával. Azután vesz a piacon, vagy bánom is én, akárhol, öt-hat hatalmas, eleven kakast, — de legyen gondja rá, hogy a legerősebb han-

guak legyenek, amiket csak kaphat, és eihozza haza.

Pontosan teljesítette, amit rábiztam; derék fiu volt kevés szóból mindent megértett és úgy engedelmeskedett, mint egy katona. Délután már ott volt a kertben, éppen a Medve Márton ablaka alatt a ketrec. — Akkor elment Adolphe és megvette az öt kakast; gyönyörű nagy, begyes, stentori hangú állatok voltak; felülmultak legvérmesebb reményben is.

Az első egy óriási kokinchinai, olyan hangja volt, mintegy tárogatónak; egy másik a torkának még a szárnyával is segített, — ez egy magas, nyurga legény volt; úgy zengett a hangja, mint a harci riadó.

— Ez itt a hőstenor! — kiáltottam, a fülem bedugva.

A harmadik egy hosszú lábú olasz kakas, versenyzett ezekkel s végül a két utolsó kórusban zengett, méltóan fejezve be a rögtönzött zenekart.

A fickók igazán tele voltak tüzzel! Alig eresztettük el őket, már egymásra csaptak, előrenyujtott, kifeszített nyakkal és sarkantyúval igyekeztek egymást ölni, — szét kellett őket választanunk.

Estefelé jóllakattam őket kendermaggal, mert úgy tudom, hogy ettől kukorékolnak csak igazán, — és gondosan elkülönítve elhelyeztük őket a ketrecben. Én magam ügyeltem föl az előkészületekre és mikor minden rendben volt, elégedetten gondoltam a gyönyörűséges éjjeli zenére, a mit én muzikusaim szereznek majd a medvének, kivált hogy biztosan ellefejtik összhangolni a szerszámaikat. — boldogan dörzsöltem a kezem.

Előrelátásból átköltöztem éjszakára egy utcai szobába, hogy lehetőleg semmit se halljak a zépséges szerenádból és egy csöndes éjszaka reményében vidáman feküdtem le.

A kendermag, meg a langyos tavaszvégi éjszaka majd megteszi a magáét, az én bajnokaim reggelig még a pokol szenvedéseit is megirigyeltetik kedves szomszédommal! A ketrecből hangzó ablakreszkettető riadal biztosan felbőszíti az ellenfeletem; — már készültem is arra, hogy mit felelelek neki; no majd megadom én neki a magáét!

Es a derék Márton ez mind nem törte meg! Ebben az emberben sokkal nagyobb volt a türelem, mint az előzékenység. Vagy inkább, — én legalább azt hiszem, — röstelte mutatni rettenetes helyzetét.

Hanem tíz hosszú éjszaka mu va Márton letette fegyverét, kakasa meg a trombitáját.

Teljesen tönkretette a tollas sereg; elrabolta éjszakáit; beteggé tette családját — és végre kénytelen volt arra határozni magát, hogy levágja a kakast. — Bár mindjárt ezzel kezdte volna!

Felesége sárgaságba esett, gyermekeik étvágyukat veszítették el, ő maga meg olyan ideges lett, hogy meggyötört családját még jobban kizozta.

Az én kakasaim pedig formájukból mit sem veszítve fujták diadalénekeket.

* * *

Nem voltam olyan hálás hozzájuk, mint a hogy megérdemelték volna. Sorsukat a szakácsnőre bízom, a ki nagyon savanyu arcot vágott hozzájuk, mert már mind öregek voltak és bizonyosan nem egy tyúk siratta meg őket.

előzőt három év alatt e téren nem alkottunk érdemlegesen. Most van itt az ideje, — el ne mulasszuk. (Helyeslés.) Az ügynöki rendszer visszaéléseiről beszél. A büntető novella, főleg a csalásról szóló rész szegénye a magyar civilizációnak. (Ugy van.) Végezetül azzal fejezi be beszédét, hogy a kormány állítsa a Házat olyan lehetőség elé, hogy a nép érdekeit védő törvényeket megalkothassa, mert a nép azt megfogja bocsátani, ha kifelé a tul erővel szemben kevesebbet alkottunk; de azt már semmikép sem fogja elnézni nekünk, hogy a bűnös szabadelvű korszak politikáját minden javítás nélkül folytatjuk. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.) (A szónokot számosan, köztük a miniszterelnök is üdvözlöli.)

Az elnök tíz perc szünetet ad.

Szünet után.

Bozóky Arpád: Nagy Emil kijelentéseivel foglalkozik. A függetlenségi elveket meg lehet és meg is kell valósítani. A költségvetést nem fogadja el.

Baross János: Magyarország ma egy új korszak előtt áll és jól kell készülnünk erre, a reformkorszakra. A nemzet testén ma két szűz rág: — az egyik a nemzetiségi irredentizmus, a másik a nemzetközi szocializmus. (Ugy van.) En szeretem a nemzetiségeket.

Lukács László: Eu is szeretem a magyar népet.

Baross János: — és ezért nem engedem őket elbolondítani. Az izgatók lázítják irredentizmusba a népet.

Lukács László: Rágalom!

Baross János: A bukaresti kiállításon részt vettek a mi nemzetiségi képviselőink is és ott nyíltan hangoztatták, hogy az ő igazi hazájuk Románia. Brediceanu hangoztatta ott, hogy az az ő igazi hazája. »Patria muma«: mondotta. (Zajos ellentmondások a nemzetiségieknél.)

Az elnök: Lukács Lászlót csendre inti.

Baross János: A mi pénzügyi politikánk tanulhatna a románoktól, mert a román bankok mind erősen támogatják az irredendista törekvéseket, holott a mi bankjaink edes keveset áldoznak nemzeti célokra. (Ugy van.) Nem kívánjuk a német példát követni a nemzetiségi kérdésben. Mit szólna ahhoz Lukács László, ha mi is olyan politikát csinálnánk.

Lukács László: Ellene szólanék. (De-rültség.)

Baross János: A szocializmussal szemben a helyes birtokpolitikát ajánlja orvosszerűl és teljesen egyetért e kérdésben Nagy Emillel. Rátér ismét a nemzetiségi kérdésre és azt mondja, hogy a román nép lelkét kell mifelénk fordítani alkalmas népjóléti intézményekkel. Ne engedjük a románság lelkét megme-lyélni.

Pop Cs. István: A mienk ő testestől-lelkestől. (Zaj.)

Baross János: ezután a helyes állami szociálpolitika bevezetését sürgeti. A telepítési politikát keresztül kell vinni. A költségvetést elfogadja.

Báró Thoroczkó Viktor: Bizalmatlan a kormány iránt, a költségvetést nem fogadja el.

Délután.

Az elnök 4 órakor az ülést megnyitja.

Vlad, Lukács, Pop Csicsó és Baross János délelőtti vádjaira válaszolnak. Több szónok nincs elnök elrendeli a szavazást. A Ház elfogadja a javaslatot.

Hodza Milán a nemzetiségi törvények végrehajtásáról beszél.

Hozzászóltak még a költségvetéshez Nagy György és Bozóky Arpád, akik a közös kiadások, Farfasházi a darabontok fizetése és a király személye körüli miniszter fizetése, végül Supilót az elsoroltak nem fogadják el a jelzett költségvetéseket. A Ház azonban mindet meg-szavazza.

Az ülés fél kilenc órakor véget ért.

Városi közgyűlés.

Mintha már benne volnánk a kánikulában s a törvényhatóság módosabb tagjai a tüdőket járnák, oly kevesen voltak tegnap a városi közgyűlésen a városatyák.

A tárgysorozat nem jelzett valami nagyobb fontosságú ügyet s valószínűleg ezért nem gyűltek fel oly számosan a bizottság tagjai.

Egy-két fontosabb ügy azért élénk vitát keltett s a rendőrség államosítása kérdésében le is szavazták a tanács javaslatát s e szerint Nagyváradnak nem kell az állami rendőrség.

Az államosítás ellenőrei attól félték, hogy az állami rendőrség az államhatalom kezében a város polgársága ellen lesz, mi pedig éppen a nagyváradi rendőrségnél szereztük azt a szomorú tapasztalatot, hogy a mostani szervez-
tében miként adja magát oda a rendőrség egyes politikai irányzatok szolgálatába, a polgárok ellen. Na dehát egy fecske nem csinál nyarat s ha a kormány akarja, meg lesz az államosítás Nagyvárad felirata nélkül is.

A váralja-velencei városatyák tényleg meg-kezdtek az akciót, amelynek az a célja, hogy a városrészek rendezését kierőszakolják a ta-nácstól.

Helyes az ilyen buzgalom s a többi vá-rosrészek bizottsági tagjai is tanulhatnának ebből, csak azután ez a törekvés az igazságos csapáson haladjon s ne a többi városrészek rovására essék.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán távollétében **Rimmler Károly** polgármester elnökölt.

A közgyűlés megnyitása után a polgár-mester havi jelentését terjesztették elő, amelyet tudomásul vettek, a belügyminiszter azon leira-tával együtt, amelyben az anyakönyvi kivona-tok után szedett díjak kezeléséről szóló szabály-rendeletet jóváhagyja.

Szeged város feliratát, hogy a városok be-ruházási szükségleteire a kormány államkölcönt engedélyezzen, Nagyvárad város törvényhatósága hasonszellemű felirattal pótolta.

A rendőrség államosítása.

Szegszárd város közönsége pártolás végett megküldötte a rendőrség államosítása tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratát. A tanács javasolta, hogy hasonló feliratban Nagyvárad is kérje a rendőrség államosítását.

Adorján Emil dr helyesli, hogy a tanács

igyekszik a város terhein könnyíteni, de a város autonóm jogát nem adja fel, éppen a rendőrség-nél. Rámutat a legutóbbi alkotmányellenes kor-mány működésére. Ilyen esetben az állam rend-őrségnek ki lenne politikai szempontból szolgál-tatva a polgárság. Az állam járuljon hozzá a városok rendőrségének a fenntartásához. Ilyen irányban írjon fel a közgyűlés az országgyűléshez.

Gerő Armin akként magyarázza a rendőr-ség államosítását, hogy az beleillesztetné az autonómia keretébe. A részleteket még nem ismerik. Pénzügyi szempontból ragadjuk meg az alkalmat, hogy irjanak fel a rendőrség államo-sításért. A részleteknél felemelhetik a szavukat a vidéki városok. Ajánlja a javaslat elfogadását.

Dr Adorján Emil kéri újból, hogy térje-nek napirendre a szegszárdi átirat felett.

Becskay Lajos szintén a darabont kormányra hivatkozik s ellene van a javaslat elfogadásának. A jogainkról ne mondjuk le, mert nem tudják azt többé visszaszerezni. Elfogadja Adorján in-ditványát.

Dr Vucskies Gyula nem pénzügyi szem-pontból hive a rendőrség államosításának, ha-nem azért, hogy legyen ennek a nagy fejlődő városnak minden tekintetben megfelelő rendőr-sége. Erre pedig a város saját erejéből nem-képes. Rendőrségünk fejlődése nem tart lépést a város fejlődésével. Elfogadja a tanács javas-latát.

Dr Adorján Emil kijelenti, hogy a város mindég szaporította a rendőrséget, ha arra szük-ség volt.

A többség napirendre tért a tanács javaslata felett s így a felirat pártolása elmarad.

A tanács előterjesztette a vámbevételék 1907. évi eredményéről szóló jelentését, amely szerint az előző évinél 11000 koronával többet vettek be. A vámszemélyzet jutalékának kiutal-ványozását a régi szabályrendelet alapján javasolja a tanács.

Hlatky Endre a vámszabályzat megváltoz-tatását sürgeti s hogy a vámszemélyzetet újból vegyék be a nyugdíjjogosultak közé.

A jelentést és a tanács javaslatát elfo-gadták.

A községi polgári leányiskola helyiségeinek bérletét **Guttman József** felmondta. A tanács javasolja, hogy a Tisza Kálmán-téri elemi is-kola 8 osztályából 4 osztályt vigyenek át az Apollóba, s az így megüresedett 4 teremben helyezték el a polgári iskolát.

A jelenleg itt elhelyezett nőipariskola tu-lajdonosnőjének kárpótlásul évi 1200 koronát adjon a város.

Becskay Lajos a nőipariskola ügyének vég-leges rendezését sürgeti.

Dr Adorján Emil helyteleníti, hogy az elemi osztályt osztánák szét, hanem a polgári leányiskolát helyezték az Apollóba.

Déry János nem fogadja el, hogy a nő-ipariskola részére az 1200 koronát megadja a város.

Ragány János rámutat, hogy a nőipariskola betölti hivatását s közel 40 szegény gyermek nyer ott tandíjmentes oktatást. Olyanok ellen-zik az iskola segélyezését, akik nem ismerik annak működését.

A többség a javaslatot az iskola áthelye-zésére nézve elfogadta, azonban a nőipariskola részére nem adja meg a tanács által javasolt 1200 koronát.

A **Farkas József** által Kolozsvári utcától a Körözspartig, valamint **Pogány János** által Nagyszőlős utcától a v.-velencei állomáshoz ve-zető utig tervezett utcanyitást engedélyezte a közgyűlés.

A kórház-utcai hid kibővítése.

A kórház utcai vasuti átjáró kiszélesítése tárgyában a tanács előterjeszti, hogy a mi-

Értesitem a n. é. közönséget, valamint igen tisztelt megrendelőimet, hogy a
tavaszi- és nyári idényre
angol skót és belföldi szövetkülönlegességeim megérkeztek.

Fischer Márton uri divat szabó
KERT-UTCA 1. SZÁM. (Szent László-ter sarok.)
Pontos kiszolgálás. Modern szabás.

miszer csak akként hajlandó a kiszélesítést teljesíteni, ha a 20,000 korona költség felét a város viseli. A városi villamos vasut kötelező nyilatkozatot tett, hogy ha a villamos vasutat ezen utcán kiépíti, 5000 koronával járul a hid kiszélesítési költségeihez.

Dr Adorján Emil a hid kiszélesítését nem tartja közérdeknek, ezért indítványozza, hogy ez a munkát vonassék be a Bettermentbe s így ahhoz az érdekelt lakosok járuljanak hozzá.

Dr Hoványi Géza rámutat, hogy a vasut építésénél a város mulasztást követett el, hogy ily módon engedte annak építését. Most alkalom van, hogy ezt a mulasztást reparáljuk, a forgalom biztosítása érdekében. Részletesen kifejti, hogy első sorban a közérdek kívánja a hid kibővítését; a szőlőbirtokosok, a szomszédos községek itt bonyolítják le a forgalmat; de az elmelekrház szabadforgalma maga is követeli a mostani helyzet megváltoztatását. Ezek óta a törvényhatóság sürgeti a hid kibővítését. Az ellen nincs kifogása, hogy az érdekeltet hozzájáruljanak a költségekhez.

Dr Várady Zsigmond az érdekeltet hozzájárulását feltétlenül kimondandónak véli. A villamosvasut már most járuljon hozzá a hid kiszélesítésének költségéhez. Ezek pótlása végett adják vissza az ügyet a tanácsnak.

Dr Moskovics József kimutatja, hogy a betterment-javaslatban van intézkedés, amelyek alapján az érdekeltet a hid kiszélesítés költségeinek részbeni viselésére kötelezhetők.

Rimler Károly polgármester hozzászólása után a közgyűlés a tanács javaslatát aszal fogadta el, hogy az érdekeltet hozzájárulása biztosítottassék.

A fürdőbe vezetendő villamosvasut pótszerződése tárgyában elfogadták a tanács előterjesztését.

A városi levéltár selejtezése tárgyában a kiselejtező bizottság által elfogadott tervezetet visszaadták a tanácsnak, hogy azt a jog és pénzügyi bizottság tárgyalja.

Az adófelszámolási, valamint az adókiadó bizottságba s az esküdtek alapajstromának összeírásához az eddigi tagokat kiküldte a törvényhatósági bizottság.

A magyar-utcai lakosoknak kérvényét, hogy itt az utcai világítást javítsák, visszaadták a tanácsnak, hogy az összes hasonló többi kérvényekkel együtt 60 nap alatt javaslat kíséretében terjesztette elő.

Kápolnay Gyula rendőrbiztos nyugdíjazták. Az ezáltal megüresedett II. oszt. rendőrbiztos állás választás utáni betöltését a június havi közgyűlésre kitűzték. Pályázati kérvények június hó 6-ig nyújtandók be a főispánhoz.

A többi apróbb ügyek eiintézése után

az interpellációkra

tértek át. Mint irtuk, a várad velencei városatyák tömeges interpellációra készültek a városrész rendezése érdekében.

Az első interpelláló dr Agoston Péter lett volna, de nem volt jelen már. Így dr Weiss Márton nyitotta meg a tömeg interpellációk sorát. A Szőlő-utca végén levő szemétdomb eltakarítását sürgette közegészségi okokból.

Fried Ferenc Váralja-Velencé és Csillagváros kövezését sürgette, majd a műtrágyagyár szennyvizei ellen szólott, mert ez megfertőzi a velencei közbirtokosság legelőjét s itató-kutját.

Dr Tóth Ferenc a velencei part és Olasz között egy hid létesítése iránt intézett kérdést a polgármesterhez. A tervek már úgy is készre vannak.

Dr Várady Zsigmond a nagyhidtól a zsidó-templomig terjedő Köröspart rendezését kéri, továbbá a velencei u. n. Búdósárok rendezését sürgeti. Majd a közigazgatás egyszerűsítése útján a városi alkalmazottak létszám-csökkentése tárgyában tett ígéretére figyelmezteti a polgármestert. Végül kéri, hogy a velencei községi iskola államosítását eszközölje ki a polgármester.

Löwenstein Zsigmond a v. velencei templom teljes rendezése tárgyában interpellált.

Déri János, hivatkozva a legközelebb Szücs Géza tb. főszámvevővel történt szerencsétlen ségre, kéri a polgármestert, hogy ha lehet eszközölje ki a városi vasutnál a gőzüzem teljes megszüntetését. Kifogásolja, hogy a tanács legutóbb lovakra 10,000 koronát utalt ki. Azt kívánja, hogy ily nagy összeg kiutalványozása ne történjék a törvényhatóság tudta nélkül s lovak vásárlása végett ne menjenek az ország másik részére, hanem azokat a nagyváradi vásárban, vagy legalább Biharmegyéből szerezzék be a város.

A polgármester valamint a gazd. tanácsnok és a főmérnök válaszoltak az interpellációkra. A válaszok között legfontosabb, hogy a polgármester megígérte, miszerint a Búdósárok rendezésére egy hét alatt kiírja a pályázatot s esetleg rendkívüli közgyűlésen határoznak a felett.

A válaszokat tudomásul vették s a közgyűlés este 7 órakor véget ért.

Gyilkosság a Teleky-utcán.

Tegnap a kora reggeli órákban rémes hír terjedt villámgyorsasággal az ébredő nagyváradi közönség között. Kettős gyilkosságról beszélt mindenki. A gyilkosság Teleky-utcán történt, ahol egész délelőtt hullámozott a nép s izgatottan tárgyalta a gyilkosság részleteit. A rendőrség megtartotta a vizsgálatot, azonban a tett elkövetőjét már nem tartóztathatta le, mert az öngyilkossá lett.

A szenzációs bűnesetről részletes tudósításunk a következő:

A gyilkosság előzményei.

Teleki-utca 4. számú házban Brüder Matildnak italmérése van. Ez a kis üzlet éjjel alig egy pár órára van bezárva s már a kora hajnali órákban nyitva áll. Az üzletben Brüder Matild hugával Etellel teljesítette a kiszolgálást.

A pálinkamérés állandó vendégei közé tartozott Seelenfreund Jakob bérkocsis is. Ejjelenként megszokott fordulni a pálinkamérésben és ott a két kiszolgáló nőnek, Brüder Matildnak és Etellek állandóan udvarolt is.

A bérkocsis a pálinkamérés tulajdonosainak Szacsavay-utcán levő lakásukon is többször megfordult és mindig kedves vendég volt. A bérkocsis a sok udvarlás után szerelmes lett Brüder Matildba. A pálinkamérésben való éjjeli megjelenések a bérkocsisnak megtakarított pénzét felemészítették, ez azonban nem gátolta őt abban, hogy ne járogasson tovább is a pálinkamérésbe és ne udvarolgasson Brüder Matildnak.

A szerelmes bérkocsis udvarlása most már kezdett unalmas lenni s a két nő azt határozottan visszautasította. Seelenfreund kezdetben szép szóval igyekezett a két nő szerelmét magának biztosítani, ez azonban hiábavaló volt. Mindannyiszor rideg visszautasításra talált. A bérkocsis nem mondott le ezek dacára sem Brüder Matildról s legutóbb tegnapelőtt délután

megjelent a Szacsavay-utcán levő lakásán és ismét kérte őt, hogy ne tartsa el magától. Ez a kérés is hasztalan volt. Az utolsó kísérlet után egy 12 milliméteres revolvert vásárolt Seelenfreund s azzal Kolozsvári-utca 33. sz. lakására ment.

A gyilkosság.

Seelenfreund az éjszakát nyugtalanul töltötte s alighogy virradni kezdett három órakor Teleki-utca Brüderék italmérésébe ment. A pálinkamérés már nyitva volt s a két testvér várta a vendéket. Seelenfreund komoran lépett az üzletbe és ismét szerelméről kezdett beszélni Brüder Matild ismét visszautasította azt. Erre Seelenfreund zsebéből revolvert rántott elő s azzal előbb a közelében álló Brüder Etelre lött. A golyó a leánynak homlokán a bőrt hasította fel s aztán a falba turódott. Brüder Etel ekkor kitutott az üzletből s hogy a kocsis megegyezzen ne löhessen rá az üzlet ajtaját maga után berántotta. A lövésre Brüder Matild is menekülni akart, azonban a betett ajtón nem tudott kijutni. Borsalmas hajsza fejlődhetett ki a két ember között ezután. Brüder Matild az elárúsító asztal körül bujkált, miközben a dühös ember folyton lövöldözött rá. A golyók közül egy az üzlet ablakát bezuva a szemben levő városházának egyik ablakát is bezuva s ott az adókönyvek felett a falban megakadt. A bérkocsis ötször lött a leányra.

Lövöldözés közben oly közel jutott a leányhoz, hogy annak ruháját elérhette a revolvercsőve. Ekkor elsütötte a fegyvert. A golyó Brüder Matildnak hónaalatt turódott testébe és a szívet sebezte meg. A seb halálos volt s Brüder Matild élettelenül terült el a földön.

A gyilkos menekül.

Seelenfreund Jakob a gyilkosság után az üzletből kifutott, a Bémertérre ment s ott egy bérkocsibaült. Nagyon izgatott volt s csak annyit mondott a kocsisnak, hogy Kolozsvári-utca-ra hajtson. Kolozsvári utcán az 1 szám alatt kiszállott a kocsiból a kocsist kifizette s futásnak eredt.

A rendőrség a helyszínen.

A megsebesített Brüder Etel vérző sebével sikoltva futott az utcán végig s az utca sarkán levő Naasa János rendőrnek elmondta, hogy a pálinka mérésben egy bérkocsis őt agyon akarta löni. Ugyanekkor Fekete Ferenc kardalos Czegléd István inspekciós tb. rendőrbiztosnak jelentette az esetet.

Czegléd István Bott és Dienes rendőrelőőrökkel a helyszínrre ment ki, azonban már csak a megtörtént gyilkosságot konstatálhatták.

A homlokán sérült Brüder Etel sebénele megvizsgálása végett dr Bodor Károly és dr Altmann Jakob orvosokat hívták a helyszínére. Az orvosok megállapították, hogy Brüder Etel sérülése nem életveszélyes, mindazonáltal gyógykezelés végett lakására vitették. Ekközben jelentek a helyszínen Eleméry Ferenc tb. főkapitány, dr Szegedy Lajos vizsgálóbíró és Görömbey István királyi ügyész, akik megtartották a helyszíni szemlét.

Seelenfreund öngyilkos lesz.

Brüder Etel a hatóság képviselőinek előadta, hogy a gyilkosságot Seelenfreund Jakob követte el. Bott és Dienes rendőrelőőrök előbb is a bérkocsis lakására siettek. Kolozsvári-utcán azonban még nem értek a kocsis lakásához, mikor Seelenfreund felesége futott a rendőrök elé.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Jöjjenek, az uram felkaszította magát a padlásán.

A rendőrelőőrök felmentek a padlásra és ott megtalálták a bérkocsist felakasztva egy nadrágszíj segítségével. A felakasztott embert levágták s azonnal dr. Ulmann Béla orvost küldték. Seelenfreundnak teste még meleg volt, azonban a megkísérlettel mentési kísérletek dacára sem lehetett életre kelteni. A gyilkos meghalt s így eljárást nem lehet indítani senki ellen.

A halál mennyasszonya.

Tegnap reggel, mialatt a Teleky-utcán a gyilkosság történt, a város másik részében egy leány dobta el magától könnyelműen az életet. A meggondolatlan cselekedet oka reménytelen szerelem volt. A szerencsétlen leány tragédiájáról adjuk a következőket:

Grosch Heléna zombori születésű 26 éves feltűnő szépségű leány a Nemzeti Szállodában volt alkalmazva mint felirónő. Pár hónappal ezelőtt jött a leány Nagyváradra Zomborból, ahol tanító volt az édesatyja.

A leány szolid magaviseletű, de szentimentális természetű volt. A szállodában való alkalmazás alatt a leánynak Pántya Béla adókezelő udvarolt. A leány szerelmes lett a hivatalnokba s azzal hittegette magát, hogy el is fogja őt venni.

Tegnap este, mikor a szállodából kijött, négy halmaz piros és fehér rózsát, valamint gyöngyvirágot vásárolt s azzal Menház-utca 6. szám alatti lakására ment. Odahaza nyugodtan fektült le.

Ejjel két óraker Pántya Béla cigányokkal jelent meg a leány ablaka alatt és éjjeli zenét adott. A leány fogadta a zenét. A cigányok távozása után csöndes lett minden. A leány agyában azonban örült gondolat fogamzott meg s azt végre is hajtotta.

A szoba padlójára ágyat készített magának s azt tele szórta piros és fehér rózsával. Ezután mennyasszonyi ruhát öltött s a virágos ágy mellé egy pohár vízbe három rózsát tett s e mellé egy szent képet állított felvirágozva.

A leány ezután lefeküdt s egy 12 m.-méteres revolverrel szíven lötte magát. A golyó rettenetes sebet ejtett a leány mellén s azonnal halált idézett elő. A revolver lövést nem hallotta senki sem. Az öngyilkosságról csak reggel tudtak a házbeli.

Tegnap reggel 8 óraker ugyanis Pántya Béla megjelent a leány lakásán és be akart menni. Az ajtót zárva találta. Ekkor zörgetni kezdett, azonban semmi választ nem kapott. Ez feltűnt Pántyának és lármázni kezdett. Időközben megjelent ott a leány takarítónője, aki betörte a szoba ablakát. Borzalmas látvány tárult a takarítónő elé.

A szoba ajtaját azonnal feltörték s orvost küldtek és egyszersmint értesítették a rendőrséget is az esetről. A rendőrségtől Becsey Ignác rendőrőrmester és Dienes nyomozó-rendőr mentek ki a helyszínre, ahol már ekkor dr. Barna Armin orvos is megjelent. Az orvos konstataálta a beállott halált.

A leány három levelet hagyott hátra, egyet a nővérének, egyet a rendőrségnek és egyet Pántya Bélának. A rendőrségnek hagyott levelében a leány reménytelen szerelmet említ meggondolatlan tettének okául.

Az öngyilkosságról értesítették a szülőket is. A hullát beállították a hullaházba.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Novotny S. Alfonz főgimnáziumi igazgató dr. Takács Menyhért jászóvári prépost kíséretében részt vesz a folyó hó 18 án Teplában, az ottani premontrei prépostságban (Marienbad mellett) tartandó premontrei kanonokrendi általános nagy képtalamban. Távolléte alatt dr. Pácz Sándor helyettesíti.

* **Radu püspök a pápánál.** Dr. Radu Demeter nagyváradai gör. kath. püspök tegnap utazott el Rómába, hogy a gyulafehérvári és fogarasi gör. kath. egyháztartomány hódolatát mutassa be a római pápa öszentségének ötven éves áldozári jubileuma alkalmából. Ugyancsak ő vezeti X. Pius pápa elé az egyháztartomány lelkészeinek és híveinek zarándoklatát. Nagyváradról résztvesznek a zarándoklatban: dr. Stau Flórián kanonok, Gencz János esperes plébános, Ciceronescu alapítványi kezelő, dr. Bulk Kornél püspöki titkár, dr. Kiss Döme ügyvéd, dr. Papp Koriolán ügyvéd és neje, özv. Vulcan Józsefné. Dr. Radu Demeter püspök körülbelül három hétig lesz távol székhelyétől.

* **Szücs Géza balesete.** A napokban megemlékeztünk arról a sajnálatos balesetről, amelynek következtében Szücs Géza, városi tb. főszámvevő a lábát törte. A súlyosan sérült embert beállították a kórházba, ahol orvosi buzgón fáradoznak mielőbbi fölépülésén. Egyik verzió szerint a sérült lábát operálni akarták, ez azonban alaptalan híresztelésnek bizonyult. A sérülés komoly, de az orvosok véleménye szerint ha komolyabb komplikációk től nem lépnek, operateuri beavatkozásra nem lesz szükség és néhány hét múlva tul lesz a komoly bajon.

* **Lázító munkások Felsődornán.** Tegnap számunkban megemlékeztünk, hogy a bodonosi szénbányában sztrájk ütött ki s a munkások lázognak és hogy a vezetőség életbiztonsága veszélyben forog. Az esetről tudósítónk tegnap részletesen beszámolt s ennek alapján adjuk, hogy a sztrájk nem a bodonosi szénbányában, hanem vele kapcsolatos felsődornai aszfaltgyárban történt. A gyárban több száz munkás dolgozik állandóan. A munkások között a múlt héten a vezetők észrevették, hogy öt-hat szociálista bután és hanyagul dolgozik. A hanyag embereket a gyár elbocsátotta. Az elbocsátott szociálisták nem tudtak belenyugodni sorsukba s állandóan a dolgozó munkások között tartózkodtak s azokat a vezetőség ellen izgatták. Arra bujtogatták a munkásokat, hogy a bányából a gyárba vezető vassíneket szedjék fel, hogy az üzem ne tudjon haladni. A vezetőségre pedig azt mondták, hogy azok igazságtalanok és emiatt kergessék el őket. A munkások tömegével szemben a gyár vezetősége mindig igen humánosan járt el, azért annak nagy része nem is hallgatott a lázítókra. Mintegy 100 munkás azonban befolyásoltatni engedte magát s ezek megtagadták a munkát. A vezetőség jelentést tett az esetről a főszolgabíróknak és a csendőröknek. A lázító szociálistákat a telepről kitoloncolták a csendőrök, mire a hangulat lecsillapodott s az előbb sztrájkba állott munkások munkához fogtak. A sztrájk mindössze egy napig tartott, aztán megint rend lett a telepen.

* **Vinbefult gyermek.** Borzalmas módon lelte halálát Jancsesd községben a tegnapi nap folyamán Bokole György ottani lakos két éves kis fia. Beleesett a vizfogó gödörbe s

mire a szerencsétlenséget észrevették, már halva volt. A vizfogót megindult annak kiderítésére, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

* **A nőipariskola kiállítása.** A Szedlarikné Dudinszky Anna nőipariskolája ma már olyan fejlődést mutat, hogy bármely hasonló intézményvel kiállja a versenyt s büzkőségére válnék bármely városnak. Persze erről fogalmuk sincsen azoknak, akik tegnap a városi közgyűlésen leszavazták az iskola segélyezésére előterjesztett tanácsi javaslatot. A szakíróiak és szaktestületek azonban teljes elismeréssel vannak az intézmény működése iránt. A tulajdonosnő most alkalmat akar nyújtani, hogy minél szélesebb körben megismerjék a házaspótló iskola működését s ez okból holnaptól kezdve nagyvásárral összekapcsolt kiállítást rendez a remek, szebbnél-szebb kézimunkákból, amilyenek a londoni magyar kiállításnak is egyik díszei lesznek. Erre vonatkozólag az iparoktatási bizottság elnöke a következő értesítést bocsátotta ki:

Szedlarikné Dudinszky Anna igazgatónő jelentése szerint az általa vezetett nő ipariskola helyiségeiben (az u. n. Apolló épületben) e hó 16-ától kezdve mintegy 2-3 héten át nagyvásárral kapcsolatos kiállítást rendez; és arra az iparoktatási bizottság t. tagjait meghívta. A kiállítás megtekintése az iskola működésének megbírása ezen szempontjából — szerda és szombat délután kivételével — amíg a növendékek nem dolgoznak, bármily köznapon ajánlatos. A kiállítás megtekintése mindenkiére nézve díjmentes. Felkérem a bizottság t. tagjait, hogy a jelzett kiállítást alkalmas megtekinteni méltóztassanak. Nagyváradon, 1908. május 14 én. Ragány János, bizottsági elnök.

* **Tűz a pályaudvaron.** Tegnap a déli órákban rémes tűzárma riasztotta föl az utcákon békésen sétálgató közönséget. A vágató tűzoltó kocsik az állomás épület felé tartottak, ahol az egyik raktárnak a padlásán felhalmozott gyúlékony anyag fogott tüzet. A baj szerencsére nem volt komoly s a három szerkocsival kivonult tűzoltóságnak fél órai munka után sikerült a tüzet lokalizálnia. A tűz keletkezési okát a megtartandó tűrendészeti vizsgálat lesz hivatva megállapítani. A kár jelen tételen.

* **Baltát fogott az anyjára.** Kohn József helybeli 33 éves kereskedősegéd már hosszabb idő óta üldözési mániában szenved. A máskülönben szolid, csöndes ember, ha a roham rájön, teljesen önkívületi állapotba kerül és vad örülettel tör, zuz mindent, ami a keze ügyébe esik s ilyenkor valósággal közveszélyes mindenkire. Legutóbb is baltát fogott az édesanyjára, aki alig tudott elmenekülni a dühönöz elől. Köhnné jelentést tett az esetről a rendőrségen és kérte fia elmebeli állapotának a megvizsgálását. A tiszti orvos a vizsgálatot foganatosítva konstataálta a szerencsétlen fiatalemberen a téboly tüneteit s jelentése alapján a rendőrség intézkedett, hogy beállítsák az élőhalottak hidegser-utcai szomorú házába.

* **Felülfizetések.** A nagyváradai Kath. Kör ápril 24 iki záróünnepélye alkalmából felülfizettek: Palotay László 20, Grócz Béla 11, Fetser Antal püspök 10, dr. Hoványi Gyula 10, dr. Karácsonyi János 10, Gábrilly Lajos 10, Frankó Endre 10, Braun István 5, Spett Gyula 5, dr. Vučkics Gyula 5, dr. Echerolles Gilbert 5, Sukarina Emil 4, Imrik Sándor Z. 4, Gálffy Sándor 4. Összesen 113 korona.

* **Gyógyszertár a Félizfűrdőben.** A Félizfűrdő fejlődésében jelentős esemény történt. Megnyílt Kovács Béla gyógyszertára a fűrdőben. A Félizfűrdő ezzel is újabb lépéssel haladt arra, hogy a közönség igényeit minden tekintet-

ben kielégítse. A gyógyszerár tekintetel a fürdő nagy látogatottságára, egyike lesz a legforgalmasabb patikának.

*** Uj szesz szabadraktár.** Az Érmel-leki és kereskedelmi részvénytársaság, mely vállalat Rákóczi-ut 55. alatt lévő üzleti telephelyén tudvalevőleg az érmel-leki borok kivitelével, cognac, rum és likőr-gyártásával, valamint gyűmölcs-pálinka főzésével foglalkozik, a m. k. pénzügyminiszteriumtól szesz-szabadraktár felállítására engedélyt nyert és illetően a szeszkereskedelmet is üzlete körébe vonja.

x MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

x Legdivatosabb nemez és szalma kalapok három koronától kezdve REICHARD áruházában kaphatók.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Ördög. (Nyárai Antal fellépte.)
Szombat: Drótosót. (Nyárai Antal bucsu fellépte.)

Vasárnap délután: Három feleség, este: Tanítónő. (premier.)

Biblia asszony. Nyárai tegnap este Beaugency herceg szerepében — egy neki való szerepben folytatta vendégszolgálatát tetszés mellett. Sok tapsot kapott. *Károlyi, Hajnal* és *Lányi* valamint izléses komikáért, énekéért és táncáért *Tóth Elek* né.

A drótos tót. Holnap este bucsuzik Nyárai Antal a Drótosót Pletfenkornjának há-lás szerepében. Ebben a szerepében valamikor zajos sikerei voltak Nagyváradon.

Nyárai Antal az Ördögben. Ma este érdekes művészi esemény lesz a Szigligeti-színházban. Nyárai Antal az ördög szerepében lép fel, mely legjobban megfelel az ő egyéniségének. A modellt Hevessi Mariska játssa. A többi szerepek E. Kovács Mariska, Hevessi Gusztó, Beregi Oszkár és Szarvasi kezében vannak.

TÁVIRATOK.

Gróf Andrassy Gyula Bécsben.

Budapest, május 14. Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter, aki ma este érkezik meg Töketeresbéről, a legközelebbi napokban Bécsbe utazik s kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Tisza a királynál.

Bécs, május 14. Ő felsége a közeli napokban kihallgatásra kéri Tisza István grófot, Csáky Albin grófot, Lukács Lászlót és Khuen-Héderváry grófot. A meghívások kapcsolatosak Kossuth Ferencnek minden magyart egyesítő a felség elé terjesztett tervezetével.

Eulenburg fogságban marad.

Berlin, máj. 14. Wronker igazságügyi tanácsos kérelmét, hogy Eulenburg herceget kaució ellenében helyezték szabadlábra, tudvalevőleg tegnap a kamaratörvényszék is elutasította, ennek a végzésnek az indoklását azonban a hercegnek csak pénteken fogják kézbesíteni. Eulenburg herceg egyelőre a Charité-

kórházban marad. A vizsgálóbíró időközben a Harden-pör aktáit is megkapta.

Igazságszolgáltatás.

A dánosi bűnpör.

— *Hány évesek a cigányok.* —

A tegnapi tárgyalás egy elnöki enunciacióval kezdődött, amelyvel Rónay Kamill elnök elégtételt adott a védőknek a tegnapi rendre-utasításáért. Rónay Kamill elnök délelőtt tíz órakor nyitja meg a folytatólagos tárgyalást. Felszólítja dr Szikszay Sándor törvényszéki orvosszakértőt, hogy terjessze elő véleményét a vádlottak koráról. Dr Szikszay a vádlottak életkorát a következőkben állapítja meg: Sztojka Bajka 19—21, Balog Tuta 22—25, Kuna 22—22, Trokár Marcsa 25—30, Luterna 22—25, Csoroszlya 17—20, Surányi Márton 25—30, Kácsi 19—22, Lakatos Róza 15—18 éves.

Azután dr Andreánszky Jenő törvényszéki orvos terjesztette elő szakvéleményét a vádlottak koráról, amely vélemény megegyezik az elsóvel.

Csalárd bukás.

Az 1906. év októberében a Zöldfa-utcán Havas Hugóné és társa cég alatt egy üzlet nyílt, amely álig félévi fennállás után fizetésképtelenséget jelentett. A megtartott leltározás alkalmával kiderült, hogy a 90 ezer korona értékű hitelbe hozott áruból 43804 korona értékű hiányzik, amely hiányra a rendetlenül vezetett üzleti könyvekben semmi fedezet nem található.

A nagyváradi kir. törvényszék büntető bírósága az üzlet tulajdonosait, Havas Hugót, Havas Hugónét és Pollák Józsefnét csalárd bukás büntette miatt a tegnapi nap folyamán Korn Lajos elnökleite alatt tartott tárgyalásán vonta felelősségre és Szolnok Jenő ügyész vád- és dr Thury Kálmán védbeszéde után Havas Hugót és Havas Hugónét elítélte egyenkint 14—14 napi elzárásra és 1—1 évi hivatalvesztésre, míg Pollák Józsefnét a vád és következményei alól fölmentette.

Az ítélet ellen a terhelték képviseletében dr Thury védő felelbezással élt a kir. ítélőtáblához.

Parasztpárba.

Két heves vérű, acélizmu fia a napsütötte magyar rónának. Két parasztdalia vivott véres küzdelmet egymással ez év januárjának az elején Biharpuspökiben a falu szépeinek a szerelméért. *Horváth Józset* és *Gönczy István* már régóta hevesen udvaroltak a szépséges *Nagy Máriának*, aki mindkettőjükkel egyforma kedvességgel bánt, egyformán pazarolta rájuk a mosolyait. A két szerelem féltő legény közt döntésre került a dolog s a dorongokkal vivott párbaiban *Horváth* vérbe-fagyva maradt a harc színhelyén. A győztes daliát a kir. törvényszék büntető bírósága *Korn Lajos* elnökleite alatt tartott tárgyalásán *Szolnok Jenő* ügyész vád- és dr *Poynár Szever* védbeszéde után 14 napi fogházra ítélte. A védelem felelbezással élt.

NYILTTÉR.

Kiadó.

Elegánsan butorozott szoba parquettes, villanyvilágítás, külön előszoba bejárattal, **azonnal kiadó Schlauch-tér 2. sz. a.** (Rákóczi-ut sarkán.)

Villanyos megállóhely.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzse.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 14.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonátőzse határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 14.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza apr. 1908	—	8.51
Rozs apr.	—	12.57
Zab apr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzse 1908. május 14.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák-korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	260.73
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	69550
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Magyar királyi államvasutak.

99186—908. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a jövő 1909. évben esetle 1909—1911 szükséges kisebb értékű fém és vasnemű anyagok szállításának biztosítását óhajtván, eziránt pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb felő évi június hó 17-ik déli 12 óráig betérjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi június hó 16-án déli 12 óráig beüldeneő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek valamint a mennyiségeket feltüntető kimutatások, ugyszintén a különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrassy ut 73.) megtekinthetők.

Budapest, 1908. május havában.

Az igazgatóság

Aranyozó!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **szalon és templom aranyozó műhelyemet Nagyvárad, Kossuth L. u 3. sz. Biharmegyei Takarékpénztár épületéből**

Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. sz. az Orsolya szüzek új bérpalotájába helyeztem át.

Midőn ezt becses tudomására hozom mélyen tisztelt megrendelőimnek, legyen szabad megemlítenem, hogy elvállalok rajz szerint egyszerű kivittől a legdiszesebb kivittelig; Oltárokat, szent sirokat, iccon osztázkokat, templom berendezési részeket tatarozásokat. Továbbá szalon-butor, kávéház, torony-tetőzet, sirkőbetűk, tükör és kép keret aranyozását, azonkívül minden e szakmába vágó munkák készítését, javítását, valamint szobrok kijavítását, és festését.

Ezután is minden törekvéssel oda-fogok hatni, hogy nagyon tisztelt pártfogóimat és megrendelőimet megelégedésére szolgáljam ki és maradtam b. megelégedését kérve, kiváló tisztelettel

GYÓRY JÁNOS

szalon és templom aranyozó.

Kívánatra költségvetést készítek, vidékre saját költségemen utazok, hogy a felvállalandó munkát megtekintsem.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vártér 1.**

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek**, fényképező-lámpák, ugyancsak **5** százalékkal **kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Félix-gyógyfürdő nyári idény megnyitása.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **május hó 17-én azaz vasárnap az összes fürdő- és vendéglőhelyiséget** a t. vendégek rendelkezésére bocsájtom.

Az évadra szerződött ifju **PURCSI PEPI** közkedvelt zenekara közreműködése mellett.

Hirneves konyhám, tisztán kezelt boraim, pontos kiszolgálás, mérsékelt étlap árak mindig a t. közönség rendelkezésére állanak.

Tisztelettel

KOMZSIK ALAJOS

fürdőbérelő.

FIGYELEM!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy helybeli előkelő kereskedőtől sikerült vennem: szövet, lüszter, selyem, angol ruha vászon, zefir damaszt és vászon árukat és a t.

a Haász Manó-féle árukkal együtt

Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávéházzal szemben elárusítom.

Tisztelettel

Szabó Jenő.

Függönyök, szőnyegek, storok és ágygarnitúrák.

Eredeti festmények

igen olcsó áron kaphatók. Megtekint-
hetők az EDISON-színház előcsarnokában.

Magyar kir. államvasutak Budapest-balparti üzletvezetőség
14764-908. szám.

Pályázati hirdetés.

A vonalainkon folyó évben szükséges 10.000
kg. portlant cement szállítására ezennel nyilvános
pályázatot hirdetünk.

A különleges feltételeket tartalmazó űrlap
valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlati űr-
lap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlat
tételénél kötelező részletes módozatokat tartalmazó
ajánlati felhívás az alulírott üzletvezetőség általános
osztályánál (Budapest, VI., Teréz körút 62 sz. I
emelet) megtekinthető, ugyanott díjtalanul kaphat.

A szabályszerűen kiállított egy koronás m.
kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok a 60 filléres
bélyeggel ellátott és aláírt ajánlati felhívással együtt
lepecsételve legkésőbbben 1908. évi május hó 21-
ének déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség I.
általános osztályának (Teréz-körút 61. sz. I emelet
5. ajtó) benyújtandók, vagy pedig posta útján oda-
küldendők és a boríték ezzel a külcimmal látandó
el: »Ajánlat 14764-908. számához.

Bánatpénz gyanánt az ajánlandó mennyiség
értékének 5 százaléka, legkésőbbben 1908. évi
május hó 20-ának déli 12 óráig a magy. kir.
államvasutak budapest-balparti üzletvezetőségének
gyűjtőpénztáránál (Budapest, VI., Teréz körút 52 sz.
földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre
alkalmas értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz nélküli és később benyújtott, vala-
mint olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon
tételnek, vagy amelyek az aláírandó ajánlati felhi-
vás nélkül nyújtanak be, figyelembe nem fognak
véletni.

Budapest, 1908. évi április hóban.

A magy. kir. államvasutak Budapest-balparti
üzletvezetősége.

Természetes alkóllikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és huyhajtó gyógyhatásu
Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tűdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és bélbetegségeknel.
Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. xx 307.1-50

Fogorvosi

és fogtechnikai műterem
Nagyvárad, Rákóci-ut
(Fő-utca) 22 szám.

Rendelés: d. e. 8-12-ig.
d. u. 2-6-ig.

állami és városi hivatalnokok, vala-
mint tanítók 20 % árengedményben
részessülnek, részlet fizetésre is.

Rákóci-ut 22.

Fogorvosi és fogtechnikai
műterem vezetősége.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság.

A »Magyar Élet- és Járadékbiz-
tosító Intézet mint szövetkezet« nagy-
várad vezérképviselétéhez tisztességes,
megbízható **ügynökök** felvételnek.

Jelentkezhetni a Közgazdasági Bank
részvénytársaság Nagy-Teleky-utca 10. sz.
a. helyiségében.

Közgazdasági Bank R.-Társaság.

271-1908. végrh. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX.
t.-e. 102. §-a értelmében ezennel közbírré teszi,
hogy a margittai kir. járásbíróság 1908. évi Sp.
101-3. számú végzése következtében dr. Vinkler
Lajos ügyvéd által képviselt Lefkovic Ignác javára
Freund Jakab és neje ellen 893 K 30 fill. s jár.
erejéig 1908. évi március hó 17-én foganato-
sított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és
858 kor. 40 fillére becsült szarvasmarhák, dongák,
kereskedelmi árucikkek stb. álló ingóságok nyilván-
os árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a margittai kir. járásbíróság
1908 V. 150-4. sz. végzése folytán 893 kor.
40 fill. tőkekövetelés, ennek 1908. évi január hó
1 napjától járó 5 százalékos kamatai, és eddig
összesen 143 kor. 31 fillérben bíróság már meg-
állapított költségek erejéig, Kistótfaluban leendő
foganatosítása céljából határidőül 1908. évi május
hó 20-ik napjának délelőtti 9 órája kitzetnek és
ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel
hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881.
évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfi-
zetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el
fognak adatni.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bi-
róság tábláján törént kifüggesztését követő naptól
számittatik.

Kelt Margitta 1908. évi április hó 27. napján.

Jóny Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Áruraktáram összes cikkei mélyen

leszállított áruk mellett árusítom.

Helyiségek kiadók.

Helyiségek kiadók.

Tessék az áruk valódiságáról meggyőződni.

Czillér Imre, Rákóci-ut 5.